

Rovaniemi

Rovakaaren Ympäristöterveydenhuolto

PÄIVÄKODIT

VARHAISKASVATUSTILOJEN SUUNNITTELUOHJE

”Terveystensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa (terveydensuojelu).”

SISÄLLYSLUETTELO

1	YLEISTÄ.....	3
2	VARHAISKASVATUSTILOJA KOSKEVIEN ASIOIDEN KÄSITTELY	3
3	TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS	3
4	ELINTARVIKELAIN MUKAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS	4
5	YMPÄRISTÖÄ KOSKEVAT VAATIMUKSET	5
6	TILOJA KOSKEVAT VAATIMUKSET JA SUOSITUKSET	5
6.1	Tilasuunnittelu	6
6.1.1	<i>Tilan tarve.....</i>	6
6.1.2	<i>Eteis-, WC- pesu- ja siivoustilat sekä tilojen puhdistettavuus.....</i>	6
6.1.3	<i>Henkilöstötilat.....</i>	7
6.1.4	<i>Jätehuolto.....</i>	7
6.1.5	<i>Keittiö.....</i>	7
6.1.6	<i>Ulkoleikkialueet.....</i>	9
6.2	Sisäilmasto	9
6.3	Sisätilan fysikaaliset olot.....	9
6.3.1	<i>Ilmanvaihto.....</i>	9
6.3.2	<i>Lämpötila ja veto.....</i>	10
6.3.3	<i>Melu.....</i>	10
6.3.4	<i>Valaistus.....</i>	11
6.3.5	<i>Radon</i>	11
6.4	Olosuhdeselvitykset.....	11
7	JÄTEHUOLTO	11
8	TALOUSVESI.....	12
9	TUPAKOINTI	12
10	LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA MUITA OHJEITA	13
11	ROVAKAAREN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON YHTEYSTIEDOT	13

1 YLEISTÄ

Tähän ohjeeseen on kerätty asioita varhaiskasvatustilojen suunnittelua varten, jotta terveydensuojelulain mukaiset vaatimukset täyttyisivät. Tämän vuoksi poikkeaminen tähän ohjeeseen kirjatusta asioista edellyttää aina lisäperusteluja ja – selvityksiä. Ohje on apuna uudisrakennusta tai vanhan päiväkodin peruskorjausta suunniteltaessa, mutta myös suunniteltaessa päiväkodin tai ryhmäperhepäiväkodin sijoittamista jo olemassa olevaan rakennukseen. Varhaiskasvatustiloja (ei koske perhepäivähoitoa) suunniteltaessa tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä terveystarkastajaan.

Ohjetta päivitetään tarpeen mukaan, jotta kulloinkin tiedossa ja käytettävissä olevat mahdollisuudet terveyshaittojen ehkäisemiseen tulevat huomioiduksi.

Rovakaaren ympäristöterveydenhuollon valvonta-alueeseen kuuluvat Rovaniemen kaupunki sekä Ranuan, Pellon, Ylitornion ja Kolarin kunnat.

2 VARHAISKASVATUSTILOJA KOSKEVIEN ASIOIDEN KÄSITTELY

Suunniteltaessa tiloja päiväkotikiäyttöön toiminnanharjoittajan tai suunnittelijan on syytä olla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä Rovakaaren ympäristöterveydenhuoltoon ja kaupungin/kunnan rakennusvalvontaan.

Rovakaaren ympäristöterveydenhuolto voi antaa lausunnon uusien varhaiskasvatustilojen suunnitelmista tai olemassa olevien tilojen tarvitsemista muutostöistä.

Ympäristöterveydenhuollon ja rakennusvalvonnan lisäksi varhaiskasvatusasioita käsitteleviä muita viranomaisia ovat muun muassa aluehallintovirasto ja pelastuslaitos.

3 TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS

Viimeistään 30 vuorokautta ennen varhaiskasvatus toiminnan aloittamista Rovaniemellä, Ranualla, Pellossa, Ylitorniolla tai Kolarissa tulee toiminnanharjoittajan tehdä Rovakaaren ympäristöterveydenhuoltoon terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus. Ilmoitusvelvollisuus koskee tavanomaisen varhaiskasvatus- ja kerhotoiminnan lisäksi myös sellaista kodissa tapahtuvaa varhaiskasvatus toimintaa (esimerkiksi ryhmäperhepäivähoito), jossa on asukkaan lisäksi muitakin työntekijöitä ja normaalia perhepäivähoitoa enemmän lapsia. Ilmoituksen liitteenä tulee aina olla vähintään asemapiirustus, pohjapiirustukset kaikista tiloista ja selvitys ilmanvaihdosta.

Ilmoitus lähetetään osoitteeseen: Rovakaaren ympäristöterveydenhuolto, Rantavitikantie 33, 96300 Rovaniemi tai terveystarkastaja@rovaniemi.fi

Terveydensuojelulain mukaisesti ympäristöterveydenhuolto antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen ja tekee tarvittaessa tarkastuksen. Ilmoitus katsotaan vastaanotetuksi, kun siinä on riittävät toiminnanharjoittajaa ja toimintaa koskevat sekä toiminnan terveyshaittojen arviointia varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Ilmoituksen johdosta ei tehdä hyväksymispäätöstä, mutta terveystarkastaja voi tarvittaessa antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka

ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Ilmoituksesta annetaan tarvittaessa tieto huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle. Ilmoituksen käsittelystä peritään ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Vastaava ilmoitus tulee tehdä myös toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi lasten määrän huomattava lisäys, tilojen peruskorjaus/laajentaminen ja aiemmin muussa käytössä olleen tilan ottaminen päiväkotikäyttöön (esimerkiksi päiväkodin yhteydessä oleva asunto). Menettelytapa on sama kuin edellä. Muutosilmoitusten käsittelystä peritään ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu. Ympäristöterveydenhuoltoon tulee tehdä myös ilmoitus, mikäli toiminnanharjoittaja tiloissa vaihtuu.

Myös toiminnan lopettamisesta tulee ilmoittaa ympäristöterveydenhuoltoon, tähän riittää vapaamuotoinen ilmoitus (esim. sähköpostilla).

Ilmoituslomakkeet ovat saatavilla Rovakaaren ympäristöterveydenhuollon internet-sivuilta <http://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Terveys/Ymparistoterveydenhuolto/Ilmoitukset-ja-hakemukset>

Toiminnan aloittamisesta/laajentamisesta/olennaisesta muuttamisesta sekä toiminnanharjoittajan vaihtumisesta voidaan ilmoittaa samalla aihekohtaisella lomakkeella.

4 ELINTARVIKELAIN MUKAINEN ILMOITUSVELVOLLISUUS

Keittiötä varten toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa tehdä elintarvikelain (23/2006) 13 §:n mukainen elintarvikealan toimijan ilmoitus elintarvikehuoneistosta neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai suunniteltua muutosta. Vastaava ilmoitus tulee tehdä myös toiminnan olennaisesta muuttamisesta ja toiminnanharjoittajan/toimijan vaihtumisesta.

Ympäristöterveydenhuolto lähettää toimijalle todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Huoneistoon tehdään elintarvikelain mukainen suunnitelmallinen tarkastus toiminnan alettua.

Ilmoituksen käsittelystä ja elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista peritään ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Toiminnan keskeyttämisestä sekä toiminnan lopettamisesta on viivytyksettä ilmoitettava ympäristöterveydenhuoltoon.

Ilmoituslomakkeet ovat saatavilla Rovakaaren ympäristöterveydenhuollon internet-sivuilta <http://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Terveys/Ymparistoterveydenhuolto/Ilmoitukset-ja-hakemukset>

Toiminnan aloittamisesta/laajentamisesta/olennaisesta muuttamisesta sekä toiminnanharjoittajan vaihtumisesta voidaan ilmoittaa samalla aihekohtaisella lomakkeella.

5 YMPÄRISTÖÄ KOSKEVAT VAATIMUKSET

Päiväkotia ei tule sijoittaa alueelle, jossa esiintyy voimakasta melua tai terveydelle haitallisia epäpuhtauksia. Varhaiskasvatuspaikan sijaintia suunniteltaessa tulee selvittää, onko alueen mahdollinen aiempi toiminta (esimerkiksi teollisuusalueet jne.) aiheuttanut maaperän likaantumista siinä määrin, että se tulee puhdistaa.

Liikenteestä, teollisuuslaitoksista tms. aiheutuvat korkeat ilman epäpuhtauspitoisuudet päiväkodin tontilla saattavat edellyttää erityisiä ilmanvaihtojärjestelyjä tai tuloilman tavanomaista parempaa suodatusta. Tuloilman ottoaukot tulee aina sijoittaa mahdollisimman puhtaaseen paikkaan etäälle liikenneväylistä ja jätteiden keräilypisteistä. Tonttia ei voida pitää sopivana paikkana päiväkodille, mikäli ilmanlaadun ohjeavrot toistuvasti ylittyvät.

Liikenteen ja muiden lähiympäristön melulähteiden aiheuttaman samanarvoisen äänitason (LAeq) ei tulisi ylittää ulkona 55 dB(A):ä klo 7-22. Sisätiloissa ympäristömelun aiheuttama jatkuva samanarvoinen äänitaso saa olla enintään 35 dB (A) klo 7-22 ja 30 dB (A) klo 22-7 (ympäri vuorokautiset päiväkodit). Korkeat melutasot voivat edellyttää melusuojausten rakentamista tai tavanomaista parempaa ikkunoiden ja ulkoseinärakenteiden ääneneristävyyttä.

Rakennuspaikan tulee olla maaperältään riittävän kuiva rakenteiden kosteusvaurioiden välttämiseksi.

6 TILOJA KOSKEVAT VAATIMUKSET JA SUOSITUKSET

Terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa (terveydensuojelu).

Terveydensuojelulain 26 §:n mukaan asunnon ja muun sisätilan (esim. päiväkodin) sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa. Asunnossa ja muussa oleskelutilassa ei saa olla eläimiä eikä mikrobeja siinä määrin, että niistä aiheutuu terveyshaittaa.

Terveydensuojeluasetuksen 15 §:n mukaan tarkkailtaessa noudatetaan terveydensuojelulain 26 §:ssä asetettuja asunnon tai muun oleskelutilan terveydellisiä vaatimuksia, kiinnitettävä huomiota seuraavaan:

- kylmänä vuodenaikana asumiseen tai oleskeluun käytettävien tilojen lämmitys on järjestetty tarkoituksenmukaisesti;*
- rakennus on ottaen huomioon sen käyttötarkoitus riittävän tiivis ja siinä on riittävä lämmöneristys;*
- rakennus täyttää fyysikaalisten, kemiallisten ja biologisten tekijöiden osalta terveydensuojelulain 32 §:n nojalla annetut määräykset;*
- rakennuksessa on riittävä ilmanvaihto ottaen huomioon siellä olevien ihmisten määrä ja harjoitettava toiminta*

6.1 TILASUUNNITTELU

Tilasuunnittelussa tulee huomioida tilan tarve, eteistilat, WC-, pesu- ja siivoustilat sekä tilojen puhdistettavuus, jätehuolto, keittiö ja ulkoleikkialueet.

6.1.1 TILAN TARVE

Päiväkodin eri ryhmien tulisi olla erotettavissa ovilla toisistaan tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemiseksi. Tilaa on varattava riittävästi hoidossa olevien lasten ikärakenne huomioiden. Lasten käytettävissä olevaa tilaa, ns. hyötyalaa, suositellaan varattavan **vähintään** 7 m² / lapsi (RT 96-11003).

Hyötyalalla tarkoitetaan **lasten käytössä** olevien huoneiden yhteenlaskettua lattiapinta-alaa varsinaisia käytävätiloja lukuun ottamatta (RT SH-20380).

Hyötyalaa laskettaessa kiinnitetään huomiota yhtä aikaa läsnä olevien lasten lukumäärään. Hyötyalan riittävyttä tarkastellaan tapauskohtaista harkintaa käyttäen.

Varhaiskasvatustiloja suunniteltaessa tulee huomioida tilojen esteettömyys. Ympäristö ja yksittäinen rakennus on esteetön silloin, kun se on kaikille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä ja kun rakennuksen kaikkiin tiloihin ja kerrostasoihin on helppo päästä. Monet esteettömyyteen tähtäävät rakennetun ympäristön määräykset ja ohjeet parantavat myös päiväkodin turvallisuutta. Perustettaessa varhaiskasvatustiloja vanhaan kiinteistöön, tulee arvioida tilan esteettömyyttä ja soveltuvuutta päiväkotikäyttöön.

6.1.2 ETEIS-, WC- PESU- JA SIIVOUSTILAT SEKÄ TILOJEN PUHDISTETTAVUUS

Terveysturvallisuuden 30 §:n mukaan asunnossa tai muussa oleskelutilassa tai niiden välittömässä läheisyydessä on oltava tarkoituksenmukainen käymälä ja tarvittaessa useampia käymälöitä. Käymälässä tulee olla riittävä ilmanvaihto, jonka tulee olla järjestetty siten, että hajun leviäminen muihin tiloihin estyy. Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on lisäksi oltava mahdollisuus käsien pesuun.

Tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi jokaisella ryhmällä tulisi olla omat wc – tilat. Jokaista alkavaa kymmentä lasta kohti tulee olla wc-istuin ja käsienpesuallas, jossa kädet voi pestä lämpimällä vedellä. Osapäiväryhmien ja kerhojen tiloissa voidaan katsoa yksi wc-istuin ja pesuallas riittäväksi 10 – 15 lapselle. Vaippaikäisille on oltava erilliset pesu- ja vaipanvaihtopisteet. Vaipanvaihtopisteeseen tulee varata riittävästi asianmukaista säilytystilaa puhtaille vaipoille, kertakäyttökäsineille ym. tarvikkeille sekä kannellinen roska-astia käytetyille vaipoille.

Kuravaatteiden ja muiden ulkovaatteiden puhdistamista ja kuivatusta varten tulee järjestää tilat sisäänkäynnin yhteyteen. Sisäänkäynnin yhteydessä tulee olla tuulikaappi.

Jokaisessa ryhmätalassa tulee olla käsienpesuallas. Käsienpesuallaiden yhteydessä tulee olla asiallinen varustelutaso (nestesaippua-annostelija, kertakäyttöpöpyheteline).

Siivoukseen käytettävillä välineillä ja aineilla tulee olla riittävän kokoinen lukollinen tila, joka on varustettu vesipisteellä, kaatoaltaalla, lattiakaivolla, koneellisella poistoilmanvaihdolla ja riittävällä määrällä telineitä ja hyllytilaa sekä kuivausrummulla- /kaapilla tai kuivauspatterilla.

Uuden rakennuksen lämpimän käyttöveden kiertojohdossa ei saa olla lämmönluovuttimia (Ympäristöministeriön asetus rakennusten vesi- ja viemärilaitteistoista 1047/2017).

Vaatehuoltoa varten on oltava asianmukaisesti varustettu kodinhoitohuone, jossa on pyykinpesu- ja kuivauslaitteet tai vaatehuolto tulee järjestää asianmukaisessa pesulassa. Pyykinhuolto tulee järjestää siten, että puhtas- ja likapyykki käsitellään ja varastoidaan asianmukaisesti erikseen sille varatussa tilassa. Vaatehuoltotilan mahdollisuuden tulisi varautua, vaikka vaatehuolto järjestettäisiin ulkoistamalla.

Rakenteiden puhdistettavuus ja avoimuus sekä käytettyjen materiaalien puhdistettavuus puhtaanapidon kannalta tulee huomioida.

6.1.3 HENKILÖSTÖTILAT

Varhaiskasvatustilojen yhteydessä tai lähettyvillä tulee olla henkilökunnan käytettävissä tila vaatteiden vaihtoa ja säilytystä varten ja toimistotyötä varten tarvitaan erillinen toimistotila. Henkilökunnalla tulee olla omat WC-tilat. Tarkempaa ohjeistusta henkilöstötiloista voi kysyä esimerkiksi työsuojeluviranomaiselta.

6.1.4 JÄTEHUOLTO

Terveydensuojelulain 22 §:n mukaan jätteiden säilyttäminen, kerääminen, kuljettaminen, käsittely ja hyödyntäminen sekä jäteveden johtaminen ja puhdistus on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Viemäri siihen liittyvine puhdistus- ja muine laitteineen on suunniteltava, sijoitettava, rakennettava ja kunnossapidettävä siten, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa.

Huoneistossa on oltava riittävästi jätteiden keräämiseen tarkoitettuja astioita. Jätteidenlajittelussa ja keräämisessä tulee noudattaa kunnan jätehuoltomääräyksiä. Päiväkodin sisätiloissa olevat jäteastiat tulee tyhjentää riittävän usein ja biojäteastiat vähintään päivittäin.

Kiinteistöillä tulee kiinnittää huomiota muun muassa jätteiden keräysastioiden sijoittamiseen ja hoitamiseen niin, ettei niistä aiheudu hajua tai muuta terveyshaittaa. Myös haittaeläinten pääsy jäteastioihin on estettävä huolehtimalla siitä, että jäteastiat ovat ehjiä ja ne tyhjenetään niin usein, että jäteastioiden kannet saadaan aina kiinni.

6.1.5 KEITTIÖ

Keittiötä suunniteltaessa on syytä olla hyvissä ajoin yhteydessä kunnan terveystarkastajaan. Terveystarkastajat antavat ohjeistusta elintarvikehuoneiston suunnitteluun.

Päiväkodin keittiö voi toimia joko valmistus-, kuumennus- tai tarjoilukeittiönä. Keittiö tulee mitoittaa ja varustaa toiminnan ja annosmäärien mukaan.

Keittiö ei saa toimia läpikulkutilana. Myös jakelukeittiön on syytä olla erotettavissa oleskelutiloista riittävän hygieniatason varmistamiseksi.

Keittiössä tulee olla erillinen käsienpesuallas nestesaippua-annostelijoineen ja paperipyyhettelineineen sekä erilliset vesipisteet ruoanvalmistusta ja astioiden esipesua varten.

Pienissä yksiköissä, joihin ruoka tulee valmiina (tarjoilukeittiö), voi keittiö olla normaali kotikeittiö. Tällöin kaksialtaisen tiskipöydän toista allasta voidaan käyttää käsienpesuun. Altaan yhteyteen tulee järjestää nestesaippua-annostelija ja paperipyyheline.

Elintarvikehuoneiston tilojen ja toimintojen tulee olla sijoitettu siten, ettei elintarviketurvallisuus vaarannu. Tarvittaessa toiminnot on erotettava toisistaan rakenteellisesti tai ajallisesti (MMM 291/2017).

Elintarvikehuoneiston siivousvälineet on puhdistettava, huollettava ja säilytettävä hygieenisesti. Elintarvikehuoneistossa on oltava henkilökunnalle asianmukaisesti varustettu käymälä ja pukeutumistila. Valvontaviranomainen voi sallia siivousvälineiden, käymälän ja pukeutumistilan sijoittamisen elintarvikehuoneistosta erilliseen tilaan tai rakennukseen, jos se toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista ja samalla voidaan varmistua siitä, ettei elintarviketurvallisuus vaarannu. (MMM 291/2017).

Keittiössä tulee olla siivousvälineiden säilytystä ja huoltoa varten erillinen ja asianmukaisesti varustettu tila (tilassa on vesipiste, lattiakaivo ja kuivatuspatteri sekä teline siivousvälineille). Suuremmissa yksiköissä siivoustilan tulee olla varustettu omalla poistoilmanvaihdolla. Pienissä yksiköissä ei edellytetä vesipistettä eikä lattiakaivoa.

Keittiöhenkilökunta voi käyttää muun henkilökunnan kanssa yhteisiä wc- ja sosiaalitylöitä, mutta erillisten tilojen varaaminen keittiöhenkilökunnalle on suositeltavaa.

Keittiön käytössä tulee olla riittävästi kuiva-ainevarastotilaa ja kylmäsäilytystilaa, jonka lämpötila on helposti luettavissa kalusteen ulkopuolelta.

Elintarvikkeiden kuljetuslaatikoita varten tulee järjestää sateelta ja vahinkoeläimiltä suojatut tilat.

Keittiössä tulee olla riittävästi työskentelytilaa ja keittiön pintamateriaalien tulee olla helposti puhtaana pidettäviä. Valmistuskeittiöissä lattia- ja seinäpintojen tulee olla vesipesun kestäviä.

Keittiöön tulee järjestää keittiötyypin vaatima riittävän tehokas tulo- ja poistoilmanvaihto. Keittiön lieden ja uunin yläpuolella tulee olla huuva ja rasvasuodatin.

Melua tuottavat laitteet kuten kylmälaitteiden kompressorit tulee mahdollisuuksien mukaan sijoittaa muualle kuin keittiöön meluhaittojen vähentämiseksi.

Keittiössä on syytä olla tila myös henkilökunnan toimistotarvikkeille tai suuremmissa keittiöissä mieluiten oma toimistotyöpiste.

Keittiössä tulee olla erilliset astiat biojätteille ja sekajätteille. Keittiön yhteyteen on syytä varata tilaa useille jäteastioille, jotta myös tarkempi lajittelu on mahdollista (esimerkiksi pahvi, kartonki, metalli ja lasijäte).

Ruokailutilaan suositellaan asennettavan käsienpesuallas nestesaippuanannostelijoineen ja paperipyyhelineineen ruokailijoita varten.

Ruokailutilaan mahdollisesti sijoitettavien kylmä- ja kuumakalusteiden tulee olla varustettu riittävällä pisarasuojauksella.

Elintarvikevalvonnan yhteystiedot löytyvät

<http://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Terveys/Ymparistoterveydenhuolto>

6.1.6 ULKOLEIKKIALUEET

Päiväkodin käytössä tulee olla riittävän kokoinen ulkoleikkialue, RT-kortin suosituksen mukaan yleensä vähintään 20 m² / lapsi. Ulkoleikkialueita ei tule sijoittaa vilkkaiden teiden läheisyyteen (melu ja päästöt). Pihalla ei tule olla myrkyllisiä tai piikkisiä kasveja. Piha-alueen pintamateriaalin tulee olla mahdollisimman vähän pölyävää ainesta. Piha-alue tulee varustaa riittäväällä valaistuksella. Leikkikenttävälineiden on oltava turvallisia ja vaarattomasta materiaalista valmistettuja.

STM:n Päivähoidon turvallisuussuunnittelu –oppaan mukaan päiväkodin pihat ja leikkialueet on pääsääntöisesti aidattava ja varustettava asianmukaisella portilla. Aidan tulee olla riittävän korkea, suosituksen mukaan 120 cm. Aidan tulee myös olla riittävän tiivis ja rakenteeltaan sellainen, ettei se houkuttele kiipeämään. Aidan sisäpuolella ei esimerkiksi saa olla askelmiksi soveltuvia tukiosia. Aidan alareunan tulee olla korkeintaan 10 cm:n korkeudella. Portin avausmekanismiin tulee olla sellainen, että lapsi ei saa porttia auki. Mikäli ulkoleikkialue ei ole päiväkodin välittömässä läheisyydessä, kulku sinne tulee olla turvallinen.

Lisäohjeistusta ulkoleikkialueen turvallisuuteen liittyen on Sosiaali- ja terveysministeriön oppaassa 71 ”Päivähoidon turvallisuussuunnittelu” ja RT-kortissa (RT 89–10966, Ulkoleikkipaikat).

6.2 SISÄILMASTO

Rakennuksen suunnittelun yhtenä tärkeänä tavoitteena on oltava hyvä ja terveellinen sisäilmasto. Tämä edellyttää suunnitelmia muun muassa rakennustyön aikaisten suojausten, kosteudenhallinnan, materiaalivalintojen ja ilmanvaihtolaitteiston puhtauden varmistamiseksi.

Rakentamisessa tulee suosia ympäristöystävällisiä ja vähäpäästöisiä materiaaleja (M1-luokan materiaalit).

Sisäilmassa ei saa esiintyä terveyshaittaa aiheuttavina pitoisuuksina mikrobeja, pölyä, kaasumaisia yhdisteitä tai muita epäpuhtauksia. Sisäilman epäpuhtauksien toimenpiderajat on esitetty ns. asumisterveysasetuksessa 545/2015.

Oleskelu- ja työskentelytiloissa tulee olla ainakin yksi avattava tuuletusikkuna. Uloskäyntien yhteydessä (varauloskäyntejä lukuun ottamatta) tulee olla tuulikaappi tai muu tekninen ratkaisu vetohaittojen ehkäisemiseksi.

6.3 SISÄTILAN FYSIKAALISET OLOT

Fysikaalisiin oloihin kuuluvat muun muassa ilmanvaihto (ilman laatu), kosteus, lämpötila ja veto, melu (ääniolosuhteet), valaistus ja säteily.

6.3.1 ILMANVAIHTO

Ilmanvaihdon toiminta ja sen tehostamistarve tulee selvittää jo suunnitteluvaiheessa. Päiväkotia perustettaessa yleisenä perusvaatimuksena on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä. Ilmanvaihdon ulkoilmavirran tulee olla rakennuksen käytön mukaisesti riittävä ja sen laadun tulee olla riittävän puhdasta. Ilmanvaihto tulee järjestää siten, että sisäilma vaihtuu koko oleskeluvyöhykkeellä.

Riittämätön ilmanvaihto ei saa aiheuttaa mikrobikasvun riskiä. Poikkeaminen edellä mainituista vaatimuksista edellyttää lisäperusteluja ja -selvityksiä.

Asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaan ulkoilmavirran tulee olla päiväkodeissa käytön aikana **vähintään 6 dm³/s henkilöä kohden**, mutta se saa kuitenkin olla 4 dm³/s henkilöä kohden, jos varmistetaan siitä, etteivät sisäilman epäpuhtauspitoisuudet tai lämpötila nouse niin suuriksi, että ne aiheuttavat terveyshaittaa, taikka kosteus nouse niin suureksi, että se voisi aiheuttaa tarkoitettua mikrobikasvun riskiä.

Ilmanvaihto ei saa aiheuttaa vetoisuutta. Esimerkiksi syrjäyttävän ilmanvaihdon aiheuttama vetoisuus huomioitava päiväkodin tilasuunnittelussa, koska syrjäyttävän ilmanvaihdon vaatimat suojaetäisyydet vähentävät lasten käytössä olevaa lattian hyötypinta-alaa.

Tuloilman kautta mahdollisesti sisäilmaan epäpuhtauksia aiheuttaviin epäpuhtauslähteisiin tulee kiinnittää huomiota jo ilmanvaihtoa suunniteltaessa.

Rakennuksen käyttöajan ulkopuolella ilmanvaihdon tulee olla sellainen, ettei rakennus- ja sisustusmateriaaleista tai muista lähteistä kulkeutuvien epäpuhtauksien kertyminen sisäilmaan aiheuta käyttöaikana tiloissa oleskeleville terveyshaittaa.

6.3.2 LÄMPÖTILA JA VETO

Tilojen lämmityksen tulee olla järjestetty tarkoituksenmukaisesti. Rakennuksen on oltava riittävän tiivis ja siinä on oltava riittävä lämmöneristys.

Asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaan lasten varhaiskasvatuspaikoissa huoneilman lämpötilan tulee olla lämmityskaudella + 20 °C – + 26 °C ja lämmityskauden ulkopuolella + 20 °C – + 32 °C. Lattiapinnan **alin** ka. lämpötila + 19 C-astetta.

Ilman virtausnopeus ei saa ylittää Asumisterveysasetuksen liitteessä 1 olevan vetokäyrän mukaista virtausnopeutta.

6.3.3 MELU

Melusta ei saa aiheutua sisätiloissa oleskeleville terveyshaittaa. Melu vaikuttaa ihmisen pääasiassa kuuloaistin välityksellä. Vaikutukset eli melun aiheuttamat reaktiot ilmenevät ihmisessä esimerkiksi elintoimintojen tai käyttäytymisen muutoksina. Melun aiheuttamaa pysyvää kuulokyvyn heikkenemistä voidaan pitää terveydenkannalta vakavimpana vaikutuksena. Lasten leikit ja puuhastelu aiheuttavat päivittäin melua, joka voi olla sekä lasten että henkilökunnan kuulolle haitallista. On erittäin tärkeää, että päiväkodin ääniympäristöön vaikutetaan akustisella suunnittelulla.

Materiaalien valinnassa tulee huomioida ääneneristysasiat ja ehkäistä liiallinen jälkikaiunta. RT 07-10881. Päiväkotia sijoitettaessa kerrostaloon tulee huolehtia siitä, ettei häiritsevää melua kantaudu huoneistosta toiseen.

Ilmanvaihtolaitteista ja muista rakennuksen teknisistä laitteista sekä ympäristömelusta aiheutuva jatkuva samanarvoinen äänitaso saa oleskelu- ja työskentelytiloissa (pois lukien keittiö) olla enintään 35 dB päiväaikana. Klo 22-7 suurin sallittu jatkuva samanarvoinen äänitaso on 30 dB.

6.3.4 VALAISTUS

Valaistuksen tarve riippuu työtehtävän laadusta, näkökentän kontrasteista ja henkilön näkökyvystä. Riittämätön tai muutoin sopimaton valaistus lisää silmien ja myös muun elimistön väsymistä, alentaa näöntarkkuutta ja heikentää havaitsemiskykyä. Tämä saattaa lisätä tapaturmavaaraa. Valaistuksen tarve vaihtelee paljon eri tiloissa ja tilanteissa. Valaistuksen tulisi olla kaikkialla päiväkodissa vähintään 300 luksia.

Työpaikalla tulee olla työn edellyttämä ja työntekijöiden edellytysten mukainen sopiva ja riittävän tehokas valaistus. Sinne on mahdollisuuksien mukaan päästävä riittävästi luonnonvaloa.

6.3.5 RADON

Sosiaali- ja terveysministeriön asuntojen huoneilman radonpitoisuutta koskevan päätöksen (994/92) mukaan asunnon huoneilman radonpitoisuuden vuosikeskiarvo ei saisi ylittää arvoa 400 becquereliä kuutiometrissä (Bq/m³). Uusi asunto pitää suunnitella ja rakentaa siten, että radonpitoisuuden vuosikeskiarvo ei ylitä arvoa 200 Bq/m³. Radonpitoisuuden vuosikeskiarvolla tarkoitetaan radonpitoisuuden keskiarvoa, joka on mitattu vuoden pituisena yhtäjaksoisena aikana tai määritetty 2 kuukauden yhtäjaksoisen mittauksen perusteella. Muihin oleskelutiloihin, kuten päiväkodeihin, voidaan soveltaa näitä ohjearvoja.

6.4 OLOSUHDESELVITYKSET

Perustettaessa varhaiskasvatustiloja vanhaan rakennukseen tulee kohteessa tehdä kuntoarvio ja tarvittavat jatkotutkimukset.

Terveysuojelulain 49 §:n mukaan asunnon ja muun oleskelutilan tutkimuksia ja selvityksiä terveysuojelulain mukaista viranomaisvalvontaa varten tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tarvittava pätevyys terveyshaittaa aiheuttavien kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijöiden selvittämiseksi. Mittaukset, tutkimukset ja selvitykset on tehtävä sekä näytteet otettava luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen tehdessään terveysuojelulaissa tarkoitettuja tutkimuksia ja selvityksiä.

Terveysuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten edellyttämät viranomaisille tarkoitetut tutkimukset tulee tehdä Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymässä laboratoriossa. Tutkimuksia tekevällä laboratoriolla tulee olla kirjallinen laatujärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritysten luotettavuus. Laboratoriolla tulee lisäksi olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja tekniset valmiudet.

7 JÄTEHUOLTO

Jätelain 8 §:n mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavaa *etusijajärjestystä*: Ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos jätettä kuitenkin syntyy, jätteen haltijan on ensisijaisesti valmistettava jäte uudelleenkäyttöä varten tai

toissijaisesti kierrätettävä se. Jos kierrätys ei ole mahdollista, jätteen haltijan on hyödynnettävä jäte muulla tavoin. Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, jäte on loppukäsiteltävä.

Tarkempia ohjeita jätetilan suunnittelusta ja jätehuollon järjestämisestä on muun muassa kaupungin/kuntien jätehuoltomääräyksissä.

Päiväkotikiinteistön on oltava liittynyt järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Jätteen haltijan tulee huolehtia jätteidensä lajittelusta. Jätteiden lajitteluvaikeus on yleinen ja koskee kaikkia. Päiväkotihuoneiston suunnittelussa on syytä huomioida lajitteluvaatimukset ja lajittelun vaatima tila. Terveystarkastuslain 22 §:n mukaan mm. jätteiden säilyttäminen on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa.

Mm. polttoon kelpaamattomat yhdyskuntajätteet (kaatopaikkajätteet), polttokelpoiset yhdyskuntajätteet, hyötyjätteet, sähkölaitteet, vaaralliset jätteet ja erityiskäsittelyä vaativat jätteet on pidettävä toisistaan erillään jätehuollon kaikissa vaiheissa. Jätteet, joita ei hyödynnetä omalla kiinteistöllä, tulee toimittaa asianmukaiseen keräyspaikkaan.

Kiinteistöllä on oltava käytössä riittävä määrä jätteenkeräysvälineitä. Keräysvälineiden on oltava tiiviitä, kuormauskäsitellyn ja kuumapesun kestäviä. Jäteastiat on mitoitettava siten, että ne ovat aina suljettavissa tyhjennysväli huomioon ottaen. Jäteautolla tulee olla esteetön pääsy vähintään kymmenen (10) metrin päähän tyhjennettävistä jätteiden keräysvälineistä. Jätteiden keräysastiat tai -välineet ja jätehuone on sijoitettava ja hoidettava niin, ettei niistä aiheudu hajua tai muuta terveyshaittaa ja etteivät eläimet pääse niihin. Jäteastiat on sijoitettava tasaiselle alustalle.

Keräyspaikka on sijoitettava riittävän kauas rakennuksen ilmanottoaukoista sekä päiväkodin/asuin- ja oleskelutilojen ikkunoista. Keräyspaikalla on oltava riittävä valaistus. Mikäli keräyspaikka sijaitsee jätehuoneessa, on huolehdittava riittävästä ilmastoinnista ja viemäröinnistä.

8 TALOUSVESI

Päiväkoti tulee liittää yleiseen vesijohto- ja viemäriverkoston. Jos alueella ei ole yleistä vesijohto- ja viemäriverkostoa, tulee vesihuoltoon liittyvistä asioista ottaa yhteyttä terveystarkastajaan. Talousveden laatu tulee tällöin tutkittua ja jätevesijärjestelmän soveltuvuus selvittää suunnitellun alussa.

Lämminvesilaitteistossa olevan veden lämpötilan on oltava vähintään 55 celsiusastetta ja sitä on saatava lämminvesikalusteesta 20 sekunnin kuluessa. Lämminvesilaitteistosta saatavan veden lämpötila saa olla korkeintaan 65 celsiusastetta. (Ympäristöministeriön asetus rakennusten vesi- ja viemärlaitteistoista 1047/2017).

9 TUPAKOINTI

Tupakointi on kielletty päiväkotien lapsille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä lapsille tarkoitettulla ulkoilualueella. Edellä mainittu asia on huomioitava, mikäli päiväkotirakennuksen yhteydessä on muuta toimintaa, esimerkiksi asukastupa, kokoontumishuoneisto jne.

10 LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA MUITA OHJEITA

Terveydensuojelulaki (764/1994) muutoksineen

Terveydensuojeluasetus (1280/1994)

Elintarvikelaki (23/2006) muutoksineen

MMM 291/2017 Maa- ja metsätalousministeriön asetusilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015), ns. asumisterveysasetus
Jätelaki (646/2011)

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös asuntojen huoneilman radonpitoisuuden enimmäisarvoista (944/1992)

VALVIRA:n ohjeistus (www.valvira.fi)

Ympäristöministeriön asetus rakennusten vesi- ja viemärlaitteistoista 1047/2017

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta 1007/2017

Ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen sisäilmastosta ja ilmanvaihdosta 1009/2017

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes: Päivähoidon turvallisuussuunnittelu, 2008

Suomen Rakentamismääräyskokoelma RT-kortit:

- Päiväkodin toimitilojen suunnittelu, 1980, RT SH-20380
- Päiväkodin suunnittelu, RT-96-11003
- Ulkoleikkipaikat, 2001, RT 89-10749

Rovaniemen kaupungin sekä **Ranuan** ja **Pellon** kuntien jätehuoltomääräykset

Jätehuoltomääräykset Kemi, Keminmaa, Tervola, Tornio ja **Ylitornio**

Kolarin jätehuoltomääräykset

11 ROVAKAAREN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON YHTEYSTIEDOT

Postiosoite:

Rovakaaren ympäristöterveydenhuolto

Rantavitikantie 33

96300 Rovaniemi

Käyntiosoite:

Rantavitikantie 33 B-porras, 4. krs

Sähköpostiosoitteet:

Yhteinen osoite terveystarkastaja@rovaniemi.fi

Henkilökohtaiset osoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@rovaniemi.fi

Puhelinpäivystys arkisin klo 8.30-12.00 p. 0400 128 447

Tarkemmat yhteystiedot ja lisätietoja:

<http://www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Terveys/Ymparistoterveydenhuolto>